

De flesta företag vill undvika tvister. Men det perfekta avtalet som eliminerar all risk för tvist är en utopi. Tvärtom kan avtal som på ett genomtänkt och balanserat sätt reglerar vad som händer vid en tvist ge företag en strategisk fördel om en sådan skulle uppstå. Det är avgörande för ett rättssäkert samhälle att det finns **trygga och effektiva alternativ** för att lösa kommersiella tvister.

Avlasta domstolarna – flytta kommersiella

Jag förestår SCC Skiljedomsinstitut (SCC). Kommersiella tvister är vår vardag, och att lösa dem på ett rättssäkert och uppskattat sätt är något som vi på SCC brinner för.

SCC grundades av medlemsföretagen i Stockholms Handelskammare för att erbjuda ett alternativ till de allmänna domstolarnas tvistlösning i början av 1900-talet. Stockholms stora företag ansåg att handläggningstiderna i allmän domstol var för långa. Ett bättre alternativ för att lösa företagens kommersiella tvister krävdes. SCC bildades 1917. Resten är, som det sägs, historia.

Ett annat talesätt är historien upprepar sig. Och även det kommer visa sig vara sant.

I dagsläget hör vi nämligen ideligen larm om oskäligt långa handläggningstider på de svenska domstolarna. Föreningen Tvistlösning i domstol är en av flera röster som förmedlar detta. Den utmanande situationen belystes vidare i förra numret av Advokaten (nr 1/2025). I reportaget ”Starka domstolar, men prövningar saknas inte” framgår att domarna är stressade och att de stora brottmålen tränger undan allt annat. De senaste tio åren har antalet mål i de allmänna domstolarna ökat markant, och brottmålen står för den största delen av ökningen. Allt fler brottmål involverar nu häktade gärningsmän vilket inte endast ger dem prioritet, utan även innebär merarbete för rättsväsendet. Utöver detta vittnas det om att brottmålen har vuxit i storlek och komplexitet. De kommersiella tvistemålen, och särskilt de komplexa kommersiella tvistemålen, får gång på gång stå undan. Detta leder till att välinformerade företag väljer bort de allmänna domstolarna för sina kommersiella tvister.

MED DETTA SAGT vill jag nu räcka ut en hand. Till domstolarna och till parter i kommersiella tvistemål i de svenska tingsrätterna. Det är möjligt för parter att flytta en kommersiell tvist från en domstolsprövning till ett skiljeförfarande vid SCC. På detta sätt kan vi avlasta domstolarna.

Varför skulle parter i en domstolsprocess vilja göra det?

De kommersiella tvistemålen, och särskilt de komplexa kommersiella tvistemålen, får gång på gång stå undan. Detta leder till att välinformerade företag väljer bort de allmänna domstolarna för sina kommersiella tvister.

Det finns flera skäl. Vi erbjuder en flexibel, kostnads-effektiv och konfidentiell process. Parterna har möjlighet att välja skiljedomare. En skiljedom kan verkställas i fler än 160 länder. Och – vi erbjuder avlastning för de svenska domstolarna.

Det är mot denna bakgrund som vi på SCC uppmärksammar möjligheten att flytta kommersiella domstolstvister, som domstolarna inte har möjlighet att sätta ut till förhandling i närtid, till skiljeförfarande.

Det krävs att parterna till tvisten är överens om att lösa tvisten i ett skiljeförfarande, att de ingår ett skiljeavtal. Mallar för detta finns på SCC:s hemsida. Normalt ingår en klausul om skiljeförfarande i det underliggande avtalet, men det är möjligt för parterna att komma överens om att en redan uppkommen tvist ska prövas i ett skiljeförfarande, även om tvisten redan är anhängiggjord i domstol.

Alla kommersiella tvistemål i de svenska tingsrätterna är sannerligen inte lämpade för att avgöras i skiljeförfarande. Dels behöver tvisten vara av viss storlek (även om mindre tvister kan lösas genom SCC Express). Dels ska båda parterna vara intresserade av att lösa tvisten i närtid. Så är det inte i alla tvister.

KAN MAN LITA PÅ ATT SKILJEFÖRFARANDET vid SCC kommer gå snabbare än domstolsförfarandet?

När jag började på SCC Skiljedomsinstitut insåg jag att det saknades data som tydligt jämförde tvistlösning i domstol, i institutionellt skiljeförfarande och i ad hoc-skiljeförfarande. Det skulle visa sig vara svårt att göra sådana breda jämförelser. Vi valde därför att begränsa jämförelserna till två områden. Vår bild var att kommersiella tvister med offentlig sektor ofta hamnar i domstol och att kommersiella tvister i entreprenadkontrakt (till exempel på grund av ABO4) ofta hanteras av ad hoc-skiljenämnder. Detta har lett till två rapporter där vi jämför hur mål handläggs i dessa olika instanser.

För denna krönika är SCC:s rapport Tvistlösning avseende offentligt upphandlade kontrakt¹ särskilt intressant. I rapporten jämför vi mål i domstol och skil-

¹ Finns på SCC:s hemsida: www.sccarbitrationinstitute.com.

² Se SCC:s rapport 2024 *Costs of arbitration and apportionment of costs under the SCC Rules*, finns på www.sccarbitrationinstitute.com.

tvister till skiljeförfarande

jeförfarande avseende offentligt upphandlade kontrakt. Sammanlagt rörde det sig om 31 mål som administrerats hos SCC och 39 mål som administrerats i domstol. Vi analyserade bland annat tvistevärde, tid samt förekomsten av förlikningar.

Inledningsvis noterade vi att offentliga aktörer hade använt alla olika tvistlösningsmetoder som SCC erbjuder: skiljeförfarande, förenklat skiljeförfarande, interimistisk skiljedomare, SCC Express och medling.

När vi jämförde tidsåtgång visade det sig att det gick snabbare att avgöra en tvist i ett SCC-skiljeförfarande än i domstol. Hos SCC pågick ett mål, inklusive eventuell klanderprocess, drygt 17 månader i genomsnitt, och knappt ett år sett till medianen. Dessa mål hade ett genomsnittligt omtvistat värde om 280 miljoner kronor, betydligt högre än det genomsnittliga omtvistade värdet i allmän domstol, 13 miljoner kronor.

I genomsnitt tog det i allmän domstol 22,9 månader från det att stämningsansökan gavs in till det att målet avslutades med dom. Dessa tvister kan jämföras med de förenklade skiljeförfarandena hos SCC vilka i genomsnitt tog 6,6 månader och avsåg cirka 9 miljoner kronor. Vi analyserade också förekomsten av förlikningar i dessa mål. Omkring en tredjedel av SCC-målen förliktes och detta gjordes i genomsnitt 15,1 månader efter att målet inletts, 7,6 månader sett till medianen.

I genomsnitt förliktes två tredjedelar av målen i allmän domstol. I genomsnitt träffades förlikningarna efter cirka 19 månader. Förlikningar träffas alltså i ett sent skede i domstolsprocesser.

JAG HOPPAS ATT VÅRA RAPPORTER har bringat viss klarhet i skillnaderna mellan tvistlösning hos SCC och i domstol. Valet mellan tvistlösningsmetoderna beror dock på parternas behov.

Caroline Falconer är
generalsekreterare vid
SCC Skiljedomsinstitutet.
Tidigare var hon bland
annat advokat och
bolagsjurist vid ett
stort svenskt företag
samt ordförande för
Sveriges Bolagsjurister.
Hon är ofta anlitad
som talare, aktiv
i debatten samt
på LinkedIn.

Något som vissa parter upplever som problematiskt med tvistlösning i skiljeförfarande är kostnaden och konfidentialiteten.

Låt mig besvara denna kritik.

Det kostar att tvista, oavsett var tvisten genomförs. Den huvudsakliga kostnaden står parternas ombud för. I ett SCC-skiljeförfarande uppgår denna del av kostnaden normalt till cirka 80 procent av den totala kostnaden.² Parternas ombud ersätts normalt utifrån den tid som lagts ner på processen. En kortare process leder således normalt till en mindre kostnad. En kommersiell tvist avseende cirka 10 miljoner kronor blir således mindre kostsam för parterna om den hanteras på 6 månader i ett förenklat skiljeförfarande än om den hanteras på 23 månader i domstol. Detta trots att parterna även betalar en avgift till skiljedomsinstitutet och ersättning till skiljenämnden.

Vad gäller den sekretess som råder för SCC:s skiljeförfaranden så är det upp till parterna att avtala om vilken sekretess som ska gälla dem emellan. Det är upp till parterna om de önskar offentliggöra sin process, något som från tid till annan sker.

SAMMANFATTNINGSVIS HOPPAS JAG att jag har lyckats väcka en tanke. På SCC Skiljedomsinstitutet vill vi bistå domstolarna på bästa möjliga sätt när läget är ansträngt och fokus måste läggas på brottmål och andra prioriterade tvister. Om parterna till en pågående kommersiell tvist är överens kan processen flyttas till ett skiljeförfarande. Möjligheten att avgöra kommersiella tvister i ett skiljeförfarande är avgörande för näringslivets tillväxt.

Den som är intresserad av möjligheten att flytta en pågående domstolstvist till SCC är välkommen att kontakta mig eller mina kollegor.

CAROLINE FALCONER
Generalsekreterare vid SCC Skiljedomsinstitutet